

KRØDSHERAD KOMMUNE - VEDTATT I KOMMUNESTYRET XX.XX.2024

Kommunal planstrategi 2024-2027

Krødsherad
kommune

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	4
2 Plansystemet i Krødsherad kommune	5
2.1 Kommuneplanens samfunnsdel	6
2.2 Kommuneplanens arealdel	6
2.3 Øvrige planer	6
3 Føringer for kommunens planarbeid	7
3.1 Nasjonale føringer	7
3.2 Regionale føringer	7
3.3 Kommunale og lokalregionale føringer	7
4 Generelle utviklingstrekk i samfunnet	8
4.1 Demografi og attraktivitet	8
4.2 Utenforskap	8
4.3 Klima- og naturkrise	8
5 Hovedutfordringer i Krødsherad	9
5.1 Demografi og attraktivitet (økonomisk bærekraft)	10
5.1.1 Befolkning og befolkningsendringer per år, historisk	10
5.1.2 Fremskrevet folkemengde per år og alder	10
5.1.3 Utvikling i boligbyggingstakten	10
5.1.4 Utvikling i bostedsattraktiviteten	11
5.1.5 Utviklingen i antall arbeidsplasser	11
5.1.6 Utvikling i næringsattraktivitet	11
5.1.7 Årsverk med fagutdanning i helse- og omsorg	11
5.2 Utenforskap (sosial bærekraft)	12
5.2.1 Prosentandel som mottar uføretrygd mellom 18- 34 år	12
5.2.2 Prosentandel som mottar arbeidsavklaringspenger fra 18-34 år	13
5.2.3 Andel med videregående som høyeste utdanning	13
5.2.4 Trivsel på skolen 7. og 10. trinn	13
5.2.5 Blir mobbet minst hver 14. dag	13
5.2.6 Nok lokaler å treffe andre	13
5.2.7 Unge utenfor arbeid, utdanning og opplæring	13
5.2.8 Vedvarende lavinntekt	13
5.2.9 Psykiske plager pr 1000, 15-24 år	14
5.3 Klima- og naturkrise (klima- og miljømessig bærekraft)	15
5.3.1 Andelen leverandører som er sertifiserte	16
5.3.2 Antall kilo avfall per innbygger, fordelt på fraksjoner	16
5.3.3 Antall kilo avfall fra kommunes virksomheter, fordelt på fraksjoner	16
5.3.4 Andelen nye kommunale biler på el/hydrogen/biogass	16
5.3.5 Antall kjørte kilometer med kommunale biler med fossilt brennstoff	16

5.3.6 Mengde direkte klimagassutslipp i Krødsheradsamfunnet, tonn CO2e – Forenkla klimaregnskap.....	16
5.3.7 Jordvern, karbonbinding og naturmangfold – Forenkla arealregnskap	17
5.3.8 Krøderfjordens vannmiljøtilstand.....	17
5.3.9 Andel av boliger og fritidsboliger tilknyttet kommunalt avløp.....	17
6 Vurdering av behov for å revidere kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.....	18
7 Oversikt over planbehov for Krødsherad 2024-2027.....	19
Vedlegg 1 – Nasjonale, regionale og lokaler føringer, samt øvrige bakgrunnsdokumenter	20
Vedlegg 2 – Oversikt over planstruktur i Krødsherad	23

1 Innledning

Plan- og bygningsloven er sammen med kommuneloven, utgangspunktet for kommunenes plan- og styringssystem.

Alle kommuner skal utarbeide planstrategi etter plan- og bygningsloven. I lovens kap. 10 står det at kommunestyret minst en gang i valgperioden og senest innen ett år etter konstituering skal utarbeide og vedta planstrategien. I lovtekstens § 10-1 står det:

Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Folkehelseloven pålegger kommunene å ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som kan påvirke denne. Folkehelseoversikten legges frem for kommunestyret hvert fjerde år i tillegg til den årlige folkehelseprofilen. Folkehelseloven § 6 utdyper plan – og bygningsloven når det gjelder bruk av folkehelseoversikten:

Oversikten etter § 5 annet ledd skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. En drøfting av kommunens folkehelseutfordringer bør inngå i strategien, jf. plan- og bygningsloven § 10-1.

Informasjon i folkehelseoversikten er derfor et viktig kunnskapsgrunnlag for kommunen når planbehovet vurderes. Folkehelseoversikten er lagt til grunn for arbeidet og vurderingene i planstrategien.

Telemarksforskning lager på oppdrag fra kommunen årlig *en Regional analyse* for Krødsherad. I analysen beskrives og analyseres utviklingen i Krødsherad med hensyn til viktige utviklingstrekk: arbeidsplasser og sysselsetting, befolkning og demografi, næringsutvikling og attraktivitet. Det legges også vekt på å beskrive og forklare drivkreftene bak utviklingen og å utarbeide scenarier for framtidig utvikling.

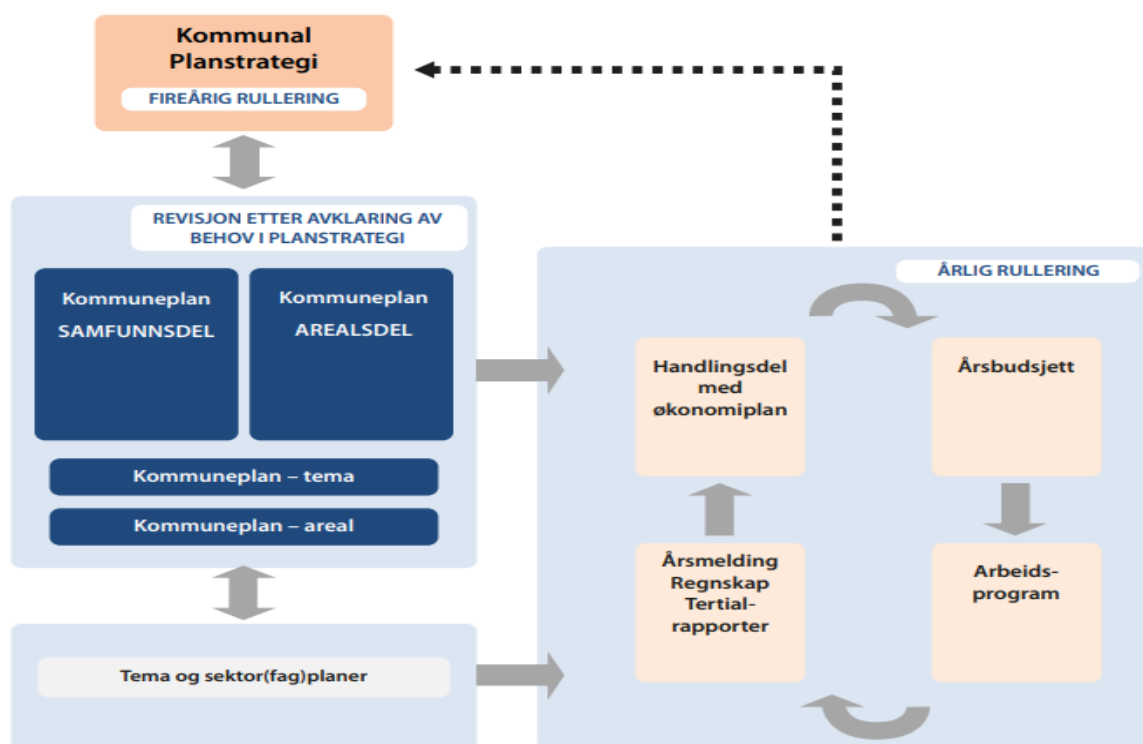
Disse viktige bakgrunnsdokumentene sammen med flere, er å finne lenker til i vedlegg 1.

2 Plansystemet i Krødsherad kommune

I tillegg til kommuneplanen, som består av en samfunnsdel og arealdel, består kommunens plansystem av en rekke underliggende planer av flere typer:

- Kommunedelplan (KDP)
- Reguleringsplan (RPL)
- Temaplan
- Økonomiplan
- Handlingsplan

De ulike planene har ulik tidshorisont og det kan variere hvorvidt de har mål eller strategier. For detaljert oversikt over overordna planer, vises det til vedlegg 1. Rullering eller revidering av planene styres i hovedsak av behovsendringer. Kommunens planstruktur er gjengitt i vedlegg 2. Der defineres varighet, hierarki og innhold i de ulike planene. Figur 1 under vises en skjematisk framstilling av hvordan de ulike planene henger sammen.

Figur 1 Skjematisk framstilling av plansystemet (hentet fra Miljøverndepartementets veileder om kommunal planstrategi).

2.1 Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen ble vedtatt i Krødsherad kommunestyre 18. juni 2020 i K-sak 51/20. Samfunnsdelen bygger på bærekraftsmålene.

Krødsherad kommunes visjon for planperioden 2020 – 2032 er:

Vertskap i verdensklasse

2.2 Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel skal være et viktig virkemiddel for å gjennomføre de arealmessige behovene og prioriteringene fra samfunnsdelen. Arealdelen ble vedtatt i Krødsherad kommunestyre 24. september 2013 i K-sak 68/13.

2.3 Øvrige planer

Økonomiplanen er kommuneplanens handlingsdel. Samfunnsdelen er derfor en viktig føring for ressursbruk og utvikling av kommunens tjenestetilbud. Økonomiplanen rulleres hvert år og danner grunnlaget for årsbudsjett for kommende år og de tre påfølgende år.

Gjennom økonomiplan- og budsjettprosessen gis rammene for gjennomføring av tiltakene. Gjennom underliggende planer konkretiseres kommuneplanens overordnede mål og strategier i tiltak. Kommuneplanen har derfor fungert som et styringsverktøy når det gjelder satsingsområder. Også underliggende planer har tatt opp i seg de overordnede satsingsområdene, men det er fortsatt ønskelig at en ved revidering og rullering av planer styrker sammenhengen mot kommuneplanen.

Måloppnåelse rapporteres i årsmelding. Det er også tatt høyde for nye indikatorer i dagens økonomiplan.

3 Føringer for kommunens planarbeid

Kommunene er det laveste myndighetsnivået og skal blant annet sørge for at overordnede føringer legges til grunn for utforming av lokale planer. Kommunene har derfor en viktig rolle mht. å sette nasjonal- og regional politikk ut i livet. FN, Nasjonale forventninger, Buskerud fylkeskommunes kunnskapsbase og Krødsherad kommunes gjeldende samfunnsdel har lagt FNs 17 bærekraftsmål til grunn for sin overordnede planlegging. Se vedlegg 1 for å se de viktigste nasjonale, regionale og lokale føringene for kommunal planlegging.

3.1 Nasjonale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel skal sette mål, virkemidler og tiltak for samfunnsutviklingen i kommunen. Disse må utarbeides i forhold til statlige vedtatte «Nasjonale forventninger». Men gjeldende nasjonale forventninger har igjen et internasjonalt utgangspunkt. Nasjonale forventninger tar utgangspunkt i FNs 17 vedtatte bærekraftsmål.

3.2 Regionale føringer

Både Buskerud fylkeskommune og Krødsherad kommune har lagt FNs bærekraftsmål til grunn for sitt planarbeid. Utover de statlige føringene har regionale myndigheter også gitt en rekke retningslinjer og føringer som i ulik grad forplikter kommunene mht. oppfølging.

3.3 Kommunale og lokalregionale føringer

Kommunen har også egne overordnede planer og retningslinjer som gir føringer for det kommende kommuneplanarbeidet. Samarbeidsavtaler som tjenesteutvikling i Kongsbergregionen og næringslivsutvikling i Ringeriksregionen gir også føringer for planarbeidet.

4 Generelle utviklingstrekk i samfunnet

Bærekraftsløftet er et nasjonalt partnerskap for et bærekraftig Norge, mellom KS, NHO og LO. Bærekraftsløftet skal få fart på lokal gjennomføring av FNs bærekraftsmål, bærekraftig samfunnsomstilling og verdiskaping, og bidra til at Norge oppfyller sine forpliktelser innen 2030.

Kommunene i Viken var første kull ut og 12 kommuner, inkludert Krødsherad, meldte seg på. Gjennom 5 samlinger i 2023 ble det definert tre store samfunnsflokke. Disse er løftet frem på bakgrunn av hva kommunene har pekt på er utfordringsområder og hva prosjektet har sett at er nasjonale utfordringer.

De tre samfunnsflokene vi må løse er

- Demografi
- Ungt utenforskap
- Klima- og miljø

I det videre arbeidet med samfunnsflokene har vi sett på indikatorene og statistikken hos oss og utvidet begrepene noe til; demografi og attraktivitet, utenforskap og klima- og naturkrise.

4.1 Demografi og attraktivitet

Vi blir stadig flere eldre i Norge samtidig som vi får færre hender i arbeidsfør alder for hver pensjonist. For velferdsstatens bærekraft betyr utviklingen i demografien, befolkningens alder og sammensetning mye.

4.2 Utenforskap

Først og fremst handler det om vårt felles ansvar for å gi flest mulig et godt liv. Det er også vesentlige økonomiske gevinster i det å inkludere flere. Forutsetningene for tilhørighet, mestring og god helse skapes gjennom hele oppveksten. På samfunnsnivå sees problematikken med ungt utenforskap gjerne i sammenheng med den aldrende befolkningen, behovet for ung arbeidskraft i årene fremover, og sosioøkonomiske kostnader.

4.3 Klima- og naturkrise

Den økte ressursbruken fra en voksende og stadig rikere befolkning påvirker klima, natur og miljø. Vi står internasjonalt, nasjonalt og lokalt ovenfor utfordringer knytta til klimaendringer, klimatilpassing og et for stort tap av naturmangfold. Menneskelig aktivitet har medført en betydelig økning i klimagassutslipp som er en viktig årsak til klimaendringene vi nå ser. Skal vi begrense global oppvarming til maksimalt to grader er det nødvendig med betydelige utslippskutt før 2030, og verden må være klimanøytral innen midten av århundret.

5 Hovedutfordringer i Krødsherad

I forbindelse med planarbeidet har det blitt lagt ned arbeid i å finne indikatorer som kan gi oss noe innblikk i hvordan vi ligger an med tanke på de tre hovedutfordringene, og videre kan vi ved hjelp av indikatorene følge utviklingen. En indikator er statistikk eller data som brukes for å få forståelse av tilstand eller utvikling på et bestemt område. Indikatorene skal rapporteres på årlig slik at kommunen kan følge med på utviklingen innenfor hovedutfordringene. Det er et enormt antall indikatorer å velge mellom innenfor hver hovedutfordring, og det ville ikke vært mulig å følge alle sammen. Det er derfor plukket ut mellom 7 og 9 indikator per hovedutfordring.

De tre hovedutfordringene er bakgrunnen for de aller fleste planene som prioriteres i planstrategien. Disse utfordringene er de som preger samfunnet nå, og disse utfordringene vil prege samfunnet i årene utover denne planperioden også, spesielt hvis man ikke møter utfordringene på en best mulig måte. Det er noen planer i planstrategien som ikke direkte knytter seg til hovedutfordringene, men som er et resultat av lovkrav eller andre lokale behov.

Et av kommunens overordna prinsipper er at bærekraft skal være en naturlig del av arbeidshverdagen for ansatte i Krødsherad kommune. Dette er et kontinuerlig arbeid som nå gjør seg gjeldende iblant annet bærekraftsvurderinger og i planene som utarbeides. Bærekraftsmålene ligger som nevnt til grunn for samfunnsdelen og også til grunn for denne planstrategien. Utvalgte indikatorsett skal være grunnlaget i utarbeidelse av fremtidige planer i Krødsherad kommune.

Bærekraftsmål 17 *Samarbeid for å nå målene*, er avgjørende for å kunne løse alle av de tre definerte samfunnsflokene. En liten kommune som Krødsherad, er nødt til å samarbeide med andre kommuner, næringsliv og frivilligheten på lokalt og regionalt nivå, for å kunne løse samfunnsflokene. Arbeidet med å løse flokene vil kunne medføre behov for planendringer eller helt nye planer.

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel har kommunen prioritert utvalgte bærekraftsmål innenfor hver av de 3 dimensjonene; økonomisk, sosial og klima- og miljømessig bærekraft. Under har vi knytta de tre samfunnsflokene til hver sin bærekraftsdimensjon med tilhørende prioriterte bærekraftsmål. Bærekraftsmål med svart ramme rundt, er kommunens prioriterte bærekraftsmål. Videre beskrives, ved hjelp av indikatorer og statistikk, hovedutfordringene innafor de tre samfunnsflokene. Planbehovet omtales samla i kapittel 7.

5.1 Demografi og attraktivitet (økonomisk bærekraft)

Det at stadig flere blir eldre, samtidig som vi får færre hender i arbeidsfør alder gjelder også i Krødsherad. At befolkning blir eldre, får vi ikke gjort så mye med, men vi kan bl.a. sette inn tiltak for at eldre kan bo lenger hjemme og som styrker helse- og omsorgssektoren med riktig kompetanse. Vi kan også sette inn tiltak for å tiltrekke oss flere yngre innbyggere. Derfor har vi tatt med attraktivitet i denne dimensjonen. Arbeid er fortsatt en avgjørende faktor for hvor folk bosetter seg, men også gode boliger, tilgang til tjenester og kommunikasjon, nærhet til familie, samt steds- og miljøkvaliteter er faktorer som påvirker valg av bosted.

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel har kommunen prioritert å jobbe særskilt med bærekraftsmål 8 anstendig arbeid og økonomisk vekst, 9 innovasjon og infrastruktur og 11 bærekraftige byer og samfunn, se figur 2 under.

Figur 2. Bærekraftsmål innen økonomisk bærekraft.

I arbeidet med planstrategien er det identifisert indikatorer som skal bidra til å belyse hovedutfordringene og gjøre det mulig å følge utviklingen. Disse omtales kort under og kan studeres nøyere i vedlegg 3.

5.1.1 Befolkning og befolkningsendringer per år, historisk

Statistisk sentralbyrå (SSB) har flere statistikkstabeller som kjennetegner befolkning og befolkningsendringer per år. Tabellen som er benyttet til indikatorsettet viser historiske oversikter fra 1951 og frem til 2024.

5.1.2 Fremskrevet folkemengde per år og alder

Det er flere ulike indikatorsett som kan benyttes når man skal vurdere fremtidig befolkningsutvikling i kommunen. SSB har flere ulike scenarier som ser på de fire komponentene fruktbarhet, flytting, levealder og innvandring når man vurderer befolkningsframskrivning. Telemarksforskning leverer også rapporter på befolkningsutvikling.

Krødsherad kommune bør tilstrebe å benytte seg av hovedalternativet MMMM som er en middels prognose innenfor alle komponenter for befolkningsframskrivninger.

5.1.3 Utvikling i boligbyggingstakten

Telemarksforskning leverer egne tabeller på boligbyggingstakten for Krødsherad kommune. Krødsherad er en kommune som har hatt en middels lav forventet befolkningsvekst. Derfor er den

forventede boligbyggingstakten lavere enn landsgjennomsnittet. Boligbyggingstakten i Krødsherad var høyere enn forventet i 2006 og 2016, men lavere enn forventet i de andre årene.

5.1.4 Utvikling i bostedsattraktiviteten

Indikatoren hentes ut fra telemarksforskning og ser sammenhengen mellom data fra sysselsetting og flytting. Bostedsattraktiviteten i Krødsherad har gått fra å ha vært positiv og bidra til innflytting, til å bli negativ og bidra til økt utflytting.

5.1.5 Utviklingen i antall arbeidsplasser

Utviklingen i antall arbeidsplasser kan hentes ut fra flere forskjellige kilder. SSB og Telemarksforskning har egne tabeller for sysselsetting. Krødsherad har hatt en svak arbeidsplassutvikling de siste årene. Etter 2012 har det vært nedgang i antall arbeidsplasser i kommunen, både i offentlig sektor og i næringslivet. Nedgangen i antall arbeidsplasser i næringslivet har vært sterkere enn forventet

5.1.6 Utvikling i næringsattraktivitet

Indikatoren hentes fra Telemarksforskning og ser på sammenhengen mellom sysselsetting, næringsutvikling og befolkningsutvikling. Krødsherad hadde positiv næringsattraktivitet med høyere arbeidsplassvekst enn forventet fram til 2012, men har hatt en negativ næringsattraktivitet de siste årene.

5.1.7 Årsverk med fagutdanning i helse- og omsorg

Indikatoren hentes fra Helsedirektoratet og viser andel avtalte årsverk med: fagutdanning fra videregående skole, fagutdanning fra universitet og høyskole og fagutdanning samlet sett (både videregående og universitet og høyskole). Siden 2019 har Krødsherad ligget stabilt på mellom 74 og 78 % andel årsverk med fagutdanning samlet sett.

5.2 Utenforskap (sosial bærekraft)

Utenforskap er et stort samfunnsproblem, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Utenforskap har store konsekvenser både for samfunnet, og for den enkelte som opplever utenforskap. Utenforskap kan oppstå fordi man er utenfor utdanning og/eller arbeid. Er man ikke i utdanning eller arbeid havner man ofte i kategorien lavinntekt, som også er en årsak til utenforskap. Har man f.eks. ikke penger til å gi ungene sine samme muligheter som andre unger, så er det større sjans for at ungene også havner i utenforskap. Å komme fra en annen kultur og ha språkutfordringer kan bidra til utenforskap, og arbeid med integrering av innvandrere er derfor viktig. Dersom man har en funksjonsnedsettelse og/eller fysisk og psykisk sykdom er dette faktorer som kan bidra til utenforskap, og det samme er mobbing, omsorgssvikt og manglende mestring på ulike arenaer. Å være rammet av utenforskap kan øke faren for fysisk og psykisk sykdom. Veien til kriminalitet og radikaliserings kan også være kortere dersom man er rammet av utenforskap.

Det er et felles samfunnsansvar å passe på at flest mulig kan få et godt liv. Det er en samfunnskostnad ved alle som faller utenfor, i form av tapt arbeidskapasitet, færre som bidrar til fellesskapet, og økte utgifter i helsesektoren og til sosiale stønader. Ved å forebygge utenforskap vil vi kunne møte demografiutfordringene litt bedre rustet. Flere i arbeid vil føre til flere hender til å ta vare på en aldrende befolkning.

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel har kommunen prioritert å jobbe særskilt med bærekraftsmål 3 God helse, og 10 Mindre ulikhet, se figur 3 under. Mennesker trenger en god helse for å kunne yte sitt fulle potensial og for å kunne bidra til å utvikle samfunnet.

Figur 3. Bærekraftsmål innen sosial bærekraft.

I arbeidet med planstrategien er det identifisert indikatorer som skal bidra til å belyse hovedutfordringene og gjøre det mulig å følge utviklingen. Disse omtales kort under og kan studeres nøyere i vedlegg 3.

5.2.1 Prosentandel som mottar uføretrygd mellom 18- 34 år

I aldersgruppen 18-24 år ligger Krødsherad over landssnittet med prosentandel uføretrygde både i 2020 og 2021 med henholdsvis 2,5 % og 2,2 %. For 2022 foreligger det dessverre ingen tall.

Krødsherad har vært godt under landssnittet i alderen 25-34 både i 2020 og 2021 (1,6 % og 1,3 %), mens det i 2022 dessverre ble en økning av uføretrygdene i den aldersgruppen.

5.2.2 Prosentandel som mottar arbeidsavklaringspenger fra 18-34 år

Det var i 2020 4,6 % av befolkningen i Krødsherad mellom 18-34 år som mottok arbeidsavklaringspenger. I 2021 var tallet 4,7 %, mens det i 2022 var 4,6 %. Dette ligger litt over landsnittet.

5.2.3 Andel med videregående som høyeste utdanning

Andelen menn mellom 25 og 29 år som har videregående som høyeste utdanning har de siste tre årene ligget relativt stabilt, mellom 47,7 % og 48,9 %. Dette er høyere enn for menn på landsbasis. Når det gjelder kvinner i Krødsherad mellom 25 og 29 år som har videregående som høyeste utdanning har det mellom 2020 og 2022 variert fra 34,3 % og 38,1 %. Dette ligger også høyere enn for kvinner på landsbasis.

5.2.4 Trivsel på skolen 7. og 10. trinn

Trivselen på 7. trinn har manglende data de siste årene, enten på grunn av anonymisering eller det er skjult av andre årsaker. For 10. trinn har det vært litt varierende resultater fra 2018 og frem til nå. Det har i disse årene vært mellom 78 og 85 % som har svart at de trives på skolen. Ny ungdomdata undersøkelse kommer i 2024.

5.2.5 Blir mobbet minst hver 14. dag

I 2017 opplyste 6 % av elevene på ungdomstrinnet å bli mobbet minst hver 14. dag. Dette økte til 9 % i 2021. Ny ungdomdata undersøkelse kommer i 2024.

5.2.6 Nok lokaler å treffe andre

Ungdommen i Krødsherad savner nok lokaler å treffe andre ungdommer på. I 2021 var det kun 31 % på ungdomstrinnet som var fornøyd med lokaler å treffe andre.

5.2.7 Unge utenfor arbeid, utdanning og opplæring

Dette er andelen av mennesker mellom 15 og 29 år som hverken er under utdanning, opplæring eller arbeid. Dette gjelder blant annet alt fra de som dropper ut av skolen, de som er langtidsledige, unge mennesker med helseproblemer, hjemmевærende og de som har valgt å ta seg et friår fra utdanningen. For innbyggere i Krødsherad varierer denne prosenten noe fra år til år. I 2021 var det hele 11,1 % menn som var utenfor arbeid, utdanning og opplæring, mens tallet gikk ned til 5,5 % i 2022. Prosentandel av kvinner utenfor arbeid, utdanning og opplæring var i 2020 og 2022 høyere enn prosentandelen menn, men i 2021 var det en litt lavere prosentandel enn mennene. Krødsherad har de siste par årene ligget bedre an på prosentandel enn landsnittet. Dette er en utvikling som er ønskelig at fortsetter. Det å få flest mulig til å velge utdanning og komme seg ut i arbeidslivet er en viktig forutsetning for å kunne møte demokratiutfordringer på en bedre måte.

5.2.8 Vedvarende lavinntekt

Det å leve med lav inntekt, spesielt over tid har en innvirkning på helsen og forskning viser at det er sammenheng mellom inntektsnivå og helsetilstand. For barn som vokser opp i lavinntektsfamilier er sjansen større for å falle utenfor både i barndommen pga at familien ikke har penger til fritidsaktiviteter, og seinere i livet med at det er større sjans for å falle ut av utdanning og arbeid. Fra

2018 og frem til i dag har antall husholdninger i Krødsherad med barn mellom 0-17 år gått litt nedover fra 10,7 % for 2018-2020 til 9,4 % for 2020-2022. Dette er en utvikling som er ønskelig at fortsetter.

5.2.9 Psykiske plager pr 1000, 15-24 år

Disse tallene er hentet fra de som er i kontakt med fastlege eller legevakt. Det gjelder antall unike personer, så personer som kommer flere ganger med samme type plage/sykdom, blir ikke telt mer enn en gang. Krødsherad ligger over landsnittet når det gjelder folk mellom 15-24 år som er plaget av psykiske symptomer og psykiske lidelser. Men de siste årene har det heldigvis gått noe ned i Krødsherad, fra 129 pr. 1000 til 117 pr. 1000 som var plaget med psykiske symptomer, og fra 139 pr. 1000 til 117 pr. 1000 som er plaget med psykiske lidelser.

5.3 Klima- og naturkrise (klima- og miljømessig bærekraft)

Menneskelige aktiviteter varmer opp verden. Samtidig fortrenger dagens forbruk av arealer planter og dyrs leveområder. Begge deler forsterker faren for drastiske endringer *både* i klima og natur. Alle Norges arealer ligger i en kommune. Hva betyr en erkjennelse av sammenhenger mellom klimakrise og naturkrise for norsk kommunesektor? For å bidra til svar på slike spørsmål, har KS (kommunesektorens interesseorganisasjon) bedt forskerfellesskapet Ciens om å lage en sammenfatning av tre sentrale spesialrapporter fra FN om klima og natur.

I notatet fremhever Ciens at vi ikke kan velge om vi vil håndtere klimakrisen eller naturkrisen. Forskerne understreker at både reduksjoner av klimagasser og arealbruk betyr mye for hvordan begge krisene utvikler seg. Endringene pågår i et økende tempo. Vi trenger parallelt å tilpasse oss til de pågående endringene. Å ta vare på natur og bygge opp igjen ødelagt natur kan gjøre samfunnet mer hardfør mot klimaendringene, og samtidig ta vare på naturmangfoldet.

En konklusjon i FN-rapportene er at dersom dagens ødeleggelser av natur og menneskelig påvirkning av klima fortsetter, blir nesten ingen av FNs bærekraftsmål nådd. Klimagassutslipp må ned samtidig som unødvendig nedbygging og omdisponering må unngås.

Kommunen sin rolle som planmyndighet, som innkjøper av varer og tjenester og som forvalter av store eiendommer og bygninger er sentrale for å løse klima- og naturkrisen.

Kommunene kan, gjennom sine mandat som planmyndigheter, sikre at store arealer som er viktige for naturmangfold og naturgoder forvaltes på en bærekraftig måte, påpeker Ciens. Samtidig trenger kommunesektoren drahjelp gjennom forsterkede og fornyede virkemidler fra staten for å lykkes.

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel har kommunen prioritert å jobbe særskilt med bærekraftsmål 12 Ansvarlig forbruk og produksjon og 13 Stoppe klimaendringene, se figur 4 under.

Figur 4. Bærekraftsmål innen Klima- og miljømessig bærekraft.

I arbeidet med planstrategien er det identifisert indikatorer som skal bidra til å belyse hovedutfordringene og gjøre det mulig å følge utviklingen. Disse omtales kort under og kan studeres nøyere i vedlegg 3.

5.3.1 Andelen leverandører som er sertifiserte

Av Krødsherad kommunes innkjøp i 2023, utgjorde kjøp på over kr 500 000 fra samme leverandør, 77 % av alle kjøp i kroner. Dette fordeler seg på 44 leverandører. Av disse er 19 leverandører sertifisert enten som Miljøfyrtårn eller ISO 14001, 9 leverandører har skriftlig gjort bærekraftsvurderinger med større eller mindre grad av bærekraftsrapportering. 16 leverandører har hverken sertifisering eller skriftliggjorte bærekraftsvurderinger.

5.3.2 Antall kilo avfall per innbygger, fordelt på fraksjoner

I 2023 hentet Hallingdal renovasjon til sammen 1 879 tonn avfall fra Krødsherads husholdninger og fra Slettemoen avfallsmottak. Per innbygger utgjør dette 850 kg. Det er restavfall som er den største fraksjonen på 505 kg per innbygger. I 2022 var landsgjennomsnittet 387 kg husholdningsavfall per innbygger.

5.3.3 Antall kilo avfall fra kommunes virksomheter, fordelt på fraksjoner

Til nå er Krødsherad kommunehus sertifisert som Miljøfyrtårn. I løpet av de nærmeste årene skal også barnehagene, skolene, Tun Kryllingheimen og Forebyggende helse sertifiseres. Da vil denne indikatoren utvides med disse virksomhetene. Men for 2023 var altså bare kommunehuset med. I 2023 hentet Retura Val-Hall til sammen 15 030 kg avfall fra Krødsherad kommunehus. Den største fraksjonen er restavfall på 11 660 kg sammen med blandet avfall ifbm. rydding av kommunehuset på 3 200 kg. Dette gir en sorteringsgrad på 1,1 % for avfallet i 2023. Sorteringsgraden har vært synkende de siste årene.

5.3.4 Andelen nye kommunale biler på el/hydrogen/biogass

I 2023 eide eller leaset kommunen 23 person- og varebiler, benyttet av driftsoperatører, hjemmesykepleien, flyktingetjenesten og psykisk helse. Av disse 23 bilen var 2 elektriske og 1 hybrid.

5.3.5 Antall kjørte kilometer med kommunale biler med fossilt brennstoff

Til nå er Krødsherad kommunehus sertifisert som Miljøfyrtårn. I løpet av de nærmeste årene skal også Hjemmebaserte tjenester og Forebyggende helse sertifiseres. Da vil denne indikatoren utvides med disse virksomhetene. Men for 2023 var altså bare kommunehuset med. I 2023 kjørte våre driftsoperatørers 9 biler til sammen 99 707 km. Samtlige biler går på fossilt brennstoff. Antall kjørte kilometer har vært stigende siden 2020.

5.3.6 Mengde direkte klimagassutslipp i Krødsheradsamfunnet, tonn CO₂e – Forenkla klimaregnskap

Miljødirektoratet utgir årlig utslippstall for alle kommuner. Utslippene har enhet CO₂-ekvivalenter, som betyr at utslippene for hver gass vektet etter gassens globale oppvarmingspotensial (GWP). Alle utslipp er fordelt etter gjeldende kommune- og fylkesgrenser. Utslippstallene er fordelt på 5 sektorer innfor Krødsherads kommunegrenser. Disse sektorene er

1. Annen mobil forbrenning (utslipp fra øvrig næringsvirksomhet ++)
2. Avfall og avløp (utslipp fra avløp- og avfallsanlegg),

3. Jordbruk (utslipp fra fordøyelsesprosesser husdyr, gjødselhåndtering og jordbruksarealer),
4. Oppvarming (utslipp fra bioenergi, fossil olje, fyringsparafin, LPG, naturgass og vedfyring),
5. Veitrafikk (utslipp fra busser, personbiler, tunge kjøretøy og varebiler)

I 2009 tilsvarte utslippet av klimagasser i Krødsherad 16 237 tonn CO₂-ekvivalenter. I 2022 var den årlige mengden CO₂-ekvivalenter redusert til 13 339 tonn. Dette er en reduksjon på ca. 18 prosent på 13 år og i snitt 1,4 % årlig reduksjon. For å nå klimamålet om 50 % reduksjon fra 2009-2030, må vi i Krødsherad redusere årlige utslipp med 5,4 % de neste 6 årene, noe som tilsvarer nesten 1 000 tonn CO₂-ekvivalenter årlig.

5.3.7 Jordvern, karbonbinding og naturmangfold – Forenkla arealregnskap

Krødsherad kommune består av 340 000 daa land og vann. Statistikken er hentet fra NIBIOs Arealressursstatistikk (AR5). Det vil kunne være noen feilkilder i statistikken knytta til målemetoder, men disse skal ikke ha avgjørende påvirkning på tallene.

I perioden 2010-2023 har antall dekar fulldyrka jord holdt seg veldig stabil på ca. 8 800 daa, tilsvarende 2,6 % av kommunens areal. I samme periode har overflatedyrka jord og innmarksbeite økt med til sammen 651 daa, som er nesten en dobling av arealet. Men dette arealet utgjør under en halv % av kommunens areal.

I perioden ble skog og åpen fastmark redusert med nesten 3 300 daa, mens bebygd areal og areal til samferdsel (i all hovedsak vei og parkering) økte med 2 600 daa. Skog utgjør 81 % av kommunens areal, mens åpen fastmark utgjør 4 %.

I perioden ble åpen myr redusert fra 11 149 daa til 11 093 daa, til sammen 56 daa. Åpen myr utgjør 3,3 % av kommunes areal.

5.3.8 Krøderfjordens vannmiljøtilstand

Det tas jevnlig prøver av Krøderfjorden for å overvåke vannkvaliteten og vannmiljøet i Krøderfjorden. Miljødirektoratet viser prøveresultater tilbake til 1988. Vannmiljøtilstanden har i hele perioden vært god, på en 5-punkt skala hvor god er nr. 4 – nest best og innfor målet om kvalitet.

5.3.9 Andel av boliger og fritidsboliger tilknyttet kommunalt avløp

Krødsherad kommune sender ut faktura for eiendomsskatt til alle eiendommer i kommunen (bolig, fritidsbolig og næring). En kan anta at de aller fleste eiendommer er tilknyttet et avløpsanlegg, enten kommunalt eller mindre privat. Kommunen sender ut ca. 4500 fakturaer årlig. Alle norske kommuner plikter å rapportere antall og typer små avløpsanlegg hvert år. Dette er del av KOSTRA-rapporteringen. I 2023 var det ca. 1 100 små avløpsanlegg i kommunen. Det er dermed små avløpsanlegg på ca. ¼ av eiendommene i Krødsherad kommune.

6 Vurdering av behov for å revidere kommuneplanens samfunnsdel og arealdel

Planstrategien skal ta stilling til om hele eller deler av kommuneplanen skal revideres. En revisjon av kommuneplanen kan avgrenses til:

- Revisjon av hele kommuneplanen
- Revisjon av hele eller deler av samfunnsdelen
- Revisjon av hele eller deler av arealdelen
- Gjeldende kommuneplan videreføres. Planbehov løses gjennom kommunedelplaner og temaplaner, og oppfølging av gjeldende kommuneplan.

Hvis det er nye utviklingstrekk eller nye utfordringer kommunen må forholde seg til ut over det som ligger til grunn for gjeldende plan, taler det for at planen(-e) må revideres.

Samfunnsdelen ble vedtatt for snart 4 år siden. Det foreligger ingen store endringer i utfordringsbildet som tilsier revidering av denne i kommende periode. Men det bemerkes at planen har noen svakheter når det gjelder nivå på mål og strategier. Dette tas det høyde for i utarbeidelsen av årlig Økonomiplan. Det anbefales at samfunnsdelen ikke endres nå.

Arealdelen ble vedtatt for 11 års siden, og løper ut 2024. Planen er fortsatt aktuell og relevant, og med en relativt nylig vedtatt Kommunedelplan for Norefjell som dekker store deler av kommunen. Det er som kjent et stort områdereguleringsarbeid i gang på Krøderen, og et vedtak om tilsvarende for Noresund i gjeldende planstrategi som vil bli videreført i denne planstrategien. Behovet for å utarbeide en ny arealdel er dermed ikke tungt til stede og grunnet ressursituasjonen anbefales det at kommuneplanens arealdel videreføres for innværende kommunestyreperiode og det vurderes revidert i neste kommunestyreperiode.

7 Oversikt over planbehov for Krødsherad 2024-2027

Planbehov i Krødsherad 2024-2027	Plantype	Hjemmel/lovkrav/lokale behov	Samfunnsflope*
Må utarbeides grunnet lovkrav i 2024			
Økonomiplan (årlig for fire år)	Overordnet	Kommuneloven	
Beredskapsplan (revideres årlig)	Overordnet	Sivilbeskyttelsesloven	
ROS-analyse (avklare revidering ifbm. planstrategien)	Overordnet	Sivilbeskyttelsesloven	
Plan for forebyggende tiltak for barn og unge	Handlingsplan	Barnevernsreform, pålegg fra statsforvalteren	U/DA
Plan for habilitering og rehabilitering	Handlingsplan	Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinater § 5	U/DA
Miljørisikoanalyse	Overordnet	Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensing § 4	KN
Må utarbeides grunnet lokale behov i 2024			
Trafikksikkerhet 2018-2023	Kommunedelplan	Pga. tilskudd	
Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (20-årig) - LDIP	Overordnet	Som beslutningsgrunnlag	
Planer under arbeid i 2024/2025			
Folkehelseplan 2024-2033	Overordnet	Ikke lovkrav, men viktig grunnlag	U
Områderegulering, Krøderen	Reguleringsplan	Vedtak	DA
Friluftslivets ferdselsårer (tidl. Sti og løypeplan)	Kommunedelplan	Pga. tilskudd, bygging	U/KN
Områderegulering for returpunkter og avfallsmottak	Områderegulering	Vedtak	KN
Bør utarbeides på kort sikt, ila. 2025			
Helhetlig plan for livsløp	Temaplan	Mangler for ny sektor	U/DA
Regionale klima- og miljømål, følge opp kommunalt	Handlingsplan	Forrige fra 2010	KN
Kulturliv, fritidsaktiviteter og frivillighet	Handlingsplan	Handlingsplan under folkehelseplanen	U/DA
Idrett og fysisk aktivitet	Handlingsplan	Handlingsplan under folkehelseplanen	U/DA
Regional areal- og transportplan, følge opp kommunalt	Handlingsplan	Posisjonering	DA/KN
Plan for å øke attraktivitet og tilflytting	Temaplan	Mangler en slik plan	DA
Bør utarbeides på lang sikt, innen 2027			
Områderegulering, Noresund	Reguleringsplan	Har opsjonsavtaler	DA
Områderegulering, Søndre del av Krøderfjorden	Reguleringsplan	Sikre tilstrekkelig avløpsrensing	KN
Områderegulering, utviklingsområder på Norefjell	Reguleringsplan	Avhenger av privat initiativ	DA

* Planer med tiltak som vil kunne bidra til å løse de ulike samfunnsflokene; KN=klima- og naturkrise, U=utenforskning, DA=demografi og attraktivitet

Vedlegg 1 – Nasjonale, regionale og lokaler føringer, samt øvrige bakgrunnsdokumenter

Vedlegg 1 inneholder henvisninger til de viktigste føringene på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå som kommunen benytter i utarbeidelse av planer. Videre er de viktigste kommunale samarbeidsavtaler som Krødsherad kommune er en del av. Avslutningsvis er det oppført kilder som er benyttet til utarbeidelse av planstrategien. Det understrekes at henvisninger er ikke uttømmende, hvor ulike planer kan ha andre nasjonale/regionale/lokale føringer som grunnlag.

DE VIKTIGSTE NASJONALE FØRINGENE:

- Nasjonale forventninger:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20232027/id2985764/>
- Ny nasjonal transportplan, Samferdselsdepartementet:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20232024/id3030714/>
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/t-1078-vernede-vassdrag/id425432/>
- Veileder for kommunal planstrategi, Miljøverndepartementet:
<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/samfunnsplanlegging/>
- Den Europeiske Landskapsvernkonvensjon:
<https://www.miljodirektoratet.no/regelverk/konvensjoner/landskapskonvensjonen/>
- Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, Miljøverndepartementet:
<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/stoy/for-myndigheter/veileder-om-behandling-av-stoy-i-arealplanlegging/>
- Veileder for Kvikkleireskred, NVE:
https://publikasjoner.nve.no/veileder/2019/veileder2019_01.pdf
- Planretningslinjer for klima- og energiplanlegging, og klimatilpasning, Kommunal- og distriktsdepartementet:
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-28-1469>

DE VIKTIGSTE REGIONALE FØRINGENE:

Listen viser de regionale føringer som det ikke er utarbeidet kommunale retningslinjer for.

- Innlandet og Viken vannforvaltningsplan 2022 – 2027:
<https://www.vannportalen.no/sharepoint/downloaditem?id=01FM3LD2R24KEYGD5L3NCJYN YGEAWUZV6I>
- Regional plan for areal- og transport i Buskerud 2018 – 2035:
<https://bfk.no/f/p104/i8d6c19c7-f495-4ae9-b32c-7e8300ec73cf/regional-plan-for-areal-og-transport-i-buskerud-2018-2035.pdf>
- Fylkesdelplan for avkjørsler og byggegrenser:
<https://bfk.no/f/p104/i78f6ce2f-3e2f-49dd-b03c-b7503353805a/fylkesdelplan-for-avkjørsler-og-byggegrenser-langs-riksvegnettet-i-buskerud-del-i-og-ii.pdf>
- Kollektivtransportplan for Buskerud fylke:
<https://bfk.no/f/p104/ic3671ebd-ef99-4a98-8c19-4489e5e937b7/kollektivtransportplan-for-buskerud-fylke.pdf>

OVERORDNEDE KOMMUNALE PLANER

- Kommuneplanens samfunnsdel
- Kommuneplanens arealdel
- Risiko- og sårbarhetsanalyse, inkl. miljørisiko
- Beredskapsplan/plan for kriseledelse
- Kommunedelplan for vann, avløp, overvann og vannmiljø 2023-2032
- Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2018-2022
- Kommunedelplan for trafiksikkerhet 2018-2023
- Regional næringsstrategi «Framover sammen» 2022
- Temaplan for helhetlig boligutvikling 2024-2033
- Temaplan for kommunikasjon 2024-2027
- Handlingsplan for næringsutvikling (til politisk behandling)
- Folkehelseoversikt 2023 (til politisk behandling)
- Temaplan for folkehelse (under utarbeidelse)

KOMMUNALT SAMARBEID/INTERKOMMUNALE SELSKAPER:

- Næringslivsutvikling i Ringeriksregionen:
<https://www.ringeriksregionen.no/om-ringeriksregionen>
- Tjenesteutvikling i Kongsbergregionen:
<https://www.kongsbergregionen.no/tjenesteutvikling>
- Osloregionen:
<https://www.osloregionen.no/>
- Drammensregionens brannvesen IKS (DRBV):
<https://drbv.no/#karusell>

- Drammensregionens brannvesen: Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA):
<https://drbv.no/iua-region-4/>
- Hallingdal renovasjon:
<https://www.hallingdalrenovasjon.no/>
- Tilsynet for små avløpsanlegg i Lier:
<https://www.lier.kommune.no/teknisk-og-eiendom/tilsyn-smaa-avlopsanlegg/>

KILDER

- FNs bærekraftsmål:
<https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- Folkehelseoversikten i Krødsherad kommune 2024-2028
- Folkehelseprofil:
<https://khp.fhi.no/Pdf/1/nb/2024/33/3318>
- Regionale analyse for Krødsherad kommune:
- Klima- og miljørapport fra Miljøfyrtårn, ferdigstilles før sommerferien.
- Statistisk sentralbyrå:
<https://www.ssb.no/>

Vedlegg 2 – Oversikt over planstruktur i Krødsherad

Plandokumenter	Varighet	Mandat	Merknader
Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel	12 år	Planprogram Politisk	Kommuneplanen er kommunens overordnede, helhetlige styringsverktøy, og inneholder to deler; en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen legger føringer for samfunnsutvikling og tjenester, og arealdelen fastsetter arealutviklingen. <i>Visjon og hovedmål.</i>
Kommunedelplaner	12 år	Planprogram Politisk	En kommunedelplan er en del av kommuneplanen. Det er en plan som dekker et bestemt tema eller en geografisk del av kommunen. Reglene om saksbehandling for kommuneplaner gjelder i utgangspunktet også for kommunedelplaner <i>Delmål og strategier.</i>
Reguleringsplaner	Til den blir opphevet eller erstattet av ny plan	Planprogram for planer som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn	En reguleringsplan skal følge opp og krav i kommuneplanen og kan utarbeides som område- eller detaljregulering. En reguleringsplan er også i mange tilfeller et nødvendig rettsgrunnlag for å kunne gjennomføre tiltak og utbygging. <i>Arealformål.</i>
Temaplan	4-12 år	Politisk, samfunnsdelen	En temaplan er kommunens overordna plan om et spesifikt tema. Brukes når flere sektorer berøres. <i>Delmål og strategier, kan også inneholde en handlingsplan med tiltak og oppdrag.</i>
Handlingsplan	1-4 år	Politisk, samfunnsdelen	En handlingsplan inneholder tiltak for oppfølging av vedtatt plan. Vedtas i utgangspunktet administrativt innenfor gjeldende ramme, men kan legges fram på hovedutvalgsnivå. Handlingsplan som har budsjettvirkninger eller involverer politisk nivå i tiltakene, må behandles politisk eller tas inn i økonomiplan. <i>Vise til delmål fra temaplaner, definere tiltak og oppdrag.</i>

Andre planverk og høringer

- Økonomiplan (4-årig): Formannskapetets innstilling legges ut på offentlig ettersyn, alle tiltak og oppdrag skal vedtas i økonomiplanen.
- Virksomhetsplan (årlig): Er administrative planer
- Medvirkning: Offentlig høring i tråd med plan- og bygningsloven for kommuneplaner (§ 11-14), kommunedelplaner (§ 11-14) og reguleringsplaner (§ 12-10), i minimum 6 uker. For temaplaner og handlingsplaner må det skjønnsmessig vurderes enten offentlig høring eller annen brukermedvirkning.

Definisjoner

- *Visjon og hovedmål* er noe å strekke seg etter, som beskrives i kommuneplanens samfunnsdel.
- Et *delmål* er knytta til et hovedmål og er et konkret ønsket resultat, som viser hva vi skal oppnå.
- En *strategi* beskriver veien til målet og viser hvilke endringer vi må prioritere for å nå målet.
- Et *tiltak* er en konkret handling med budsjett for å nå et mål.
- Et *oppdrag* er en konkret handling for å nå et mål.

Vertskap i verdensklasse!

Krødsherad
kommune

krodsherad.kommune.no

